

MEIE TERJERID

NR 12. DETSEMBER 2020

RAHVA LEMMIK AMSTAFF PANTER

lk 8

Aili Pärtel, lk 4

Hüpokoer, lk 21

Foksterjer, lk 27

ADVANCE

ADVANCE veterinaarse toitumise eksperdina
jagab oma toitumisalaseid teadmisi Teile,
et saaksite leida igal ajal **oma koera ja kassi**
vajadustele parimaid lahendusi

ACTIVE DEFENSE

✓ **SCIENTIFICALLY PROVEN**
Immunoglobulins & Polyphenols

ACTIVE
IMMUNOGLOBULINS

NATURAL
POLYPHENOLS

Turustaja:
Nostrem Pet OÜ, Töökoja 7, Tallinn
Tel +372 6418708
www.nostrem.ee

Vaata rohkem: www.advance.com

TOIMETAJAVEERG

Ajad on keerulised – seatud piirangud justkui ahistavad, aga samas kaitsevad meid, soov koerte tegevusi elus hoida käib käsikäes ratsionaalse kaalutlusega mõistmaks, mis on piisavalt ohutu, mis mitte. Õnneks ei sega antud olukord otseselt meie kirjatükkide valmimist, küll aga publitseerimist, kui finantsiline olukord veelgi halvenema peaks. Loodame ikka parimat.

Ajakirja kaheteistkümnenda numbri kaanepoisiks on ilmekas ameerika staffordshire'i terjer Panter ja persoonilugu tutvustab innukat jahimeest Aili Pärtelit. Vanade reisilugude esimese osa toob päevavalgele üdini koeranimene Katrin Auser, kes paljude muude tõugude hulgas on kasvatanud kääbus- ja standard bullterjereid. Veterinaar Janne Orro räägib vaktsineerimise vajalikkusest ja temagi lugu saab järje järgmises numbris. Lota põnevad teekonda hüpokoeraks valgustavad hüpokoerte koolitaja Kati Ernits ja koeraomanik Gaili Luik. Kasvatajad Margot Oder ja Oksana Bitjutskih tutvustavad oma tegemisi seekord läbi pesakonnaloo. Tõuna tutvustame karmikarvalist foksterjerit ja ajaloolise tagasivaate manchesteri terjeri arenguloole teeb Rita Annus.

Uudisena toome ajakirja Külli Nidermanni koostatud ristsõna, mille lahendajatel on võimalus ka auhindu võita. Nagu ikka, tunnustame ja õnnitleme meie edukaimaid koeri ja selleks, et erinevate valdkondade tublimad ikka kajastust leiaks, andke toimetusele nende olemasolust julgesti teada.

Järgmises numbris avame kennellugude rubriigi, kus kasvatajad saavad meile rääkida oma aretustegevuse võludest ja valudest, sest iga start-up nõuab pühendumist ja tarkust ning heal õnnel on ka siin oma roll.

Ajakirja toimetuse ootab kõikidelt terjeriinimestelt aktiivset osalemist ja igaühel on võimalus rääkida oma huvitav lugu ajakirja erinevates rubriikides. Andke sellest teada toimetus@terrier.ee

Täname meie koostööpartnereid: Advance, Norna, MyPet, UNIVET Loomakliinik, Janne Orro Loomakliinik, Dimedium, Ristsõna Ristik.

Soovime teile kõigile tugevat tervist, õdusat jõuluaega ja teguderohket uut aastat!

Ajakirja toimetuse

Trükkija: Printon AS. Tiraaž 500 tk.

AJAKIRJA TOIMETUS:

Peatoimetaja: Anne-Lii Sild

Toimetaja: Rita Annus

Kujundaja: Mihhail Knut

assistent: Margot Oder

AILI PÄRTEL - KIRGLIK JAHIMEES JA JAHIKOERTE EKSPERT

Terjerite ajalugu on tihedalt põimunud jahipidamisega ja tänapäevalgi tuleb au sees hoida neid tõugusid ja isendeid, kes oma algupärase tegevust jätkavad. Seejuures ei saa mööda vaadata jahimeestest, kes seda hobi jahikoerte abil jätkusuutlikuna hoiavad. Meie loole lisab põnevust tõik, et jäägriks on vapper naine Aili Pärtel, kes juba mitmendat põlve jahimehena püss seljas metsas uitab, saatjaks ikka jahikoerad.

Aili on üles kasvanud Rapla maakonnas Valgus. Tema isa ja vanaisa olid jahimehed ja koerad on Ailit terve elu saatnud – lapsepõlves eesti hagijad, taksid, laikad. Esimene päris enda koer oli tal dobermann, siis tulid käabusšnautserid. „Kui hakkasin ise jahil käima, siis mõtlesin välja, et jahikoeraks tuleb võtta saksa jahiterjer, kuigi kuulsin eelnevalt selle tõu kohta õuduslugusid“, meenutab Aili oma esimest hoolikalt valitud ja kaua oodatud saksa jahiterjerit, kes tuli Venemaalt.

Kooliteed alustas Aili Valgu põhikoolis ja jätkas Paides. Seejärel läbis vapper neiu

kaitseväge teenistuse ja astus Riigikaitse Akadeemiasse kaitseväge õppesuunale, mis kahjuks aasta pärast õppekavast kaotati. Aili otsustas siis hoopis pere luua ja juba üle 20 aasta elab ta oma perega Türil. Ta on läbinud ka sõjaväge sanitariõppe, aga sideväe reservis olles pole kolme lapsega pereema kordusõppustele kutsutud ja see on südikale naisele pisut pettumust valmistanud. Kuni tänaseni on ta aktiivne tegija jahinduse valdkonnas ja kasvatab jahikoeri, need on tema meelistegevused.

Juba põhikoolist alates on Aili olnud isale jahil abiliseks. „Käisin koos õdedega suuskadel üle põllu kitsesid ja rebaseid ette ajamas“, räägib Aili, kes noorena armastas koos metsavahist isaga looduses seigelda, lindusid rõngastada ja metsaelanikke tundma õppida.

Hilisemas elus on sellest palju kasu olnud ja jahimees Aili pajatab: „Minuga on jahil nii, et loom läheb kaugelt mööda või tuleb mulle päris peale, vahepealset varianti ei olegi. Kui ikka tuleb mõne meetri peale, siis ehmatad ära küll. Metssiga võib ka väga ohtlik olla kui ta sulle märkamatuks lähedale satub. Samuti põder. Ütluski on selline, et kui karu tuleb, siis pane süng valmis, aga kui põder, siis pane puusärk valmis. Põdra jalahoobist on palju koeri otsa saanud“.

Ailit kutsutakse karumagnetiks, sest mesikäpaga kokkupuuteid on tal olnud

korduvalt. „Esimene kokkupuude oli siis kui noor karu jooksis mulle metsas ootamatult peale. Kui jahiterjer Pudi seda nägi, siis ründas ta karu ennastohverdavalt ja suure kisaga. Hiljem olen vaadanud, et suurt karu ta küll ei taha ajada, veidi pelgab ja alalhoiuintsinkt on olemas. Minu noorimal jahiterjeril Hennal on olnud intsident, kus ta on nooruse lollusest läks kilgates hundile võssa järele, aga õnneks tuli sellest tervena välja, sest hunt võib noore koera ära napsata küll“, räägib jääger, kes tunneb nii jahikoerte kui ka ulukite käitumismalle ja talle meeldib sündmusi analüüsida.

„Kui lähed koeraga metsa ja ta püsib mingil põhjusel sinu juures ega aja ulukit, siis selleks peab olema põhjus, näiteks värsked karu jäljed – enamusel koertest on alalhoiuintsinkt olemas ja loomulikult ta siis ei lähe“, seletab Aili.

Samamoodi on jahikatsetega. „Kui meil on koer, kes tavaliselt teeb vabalt esimesele järgule, aga ükskord äkki ei tee, siis selleks peab samuti olema põhjus - loomade jäljed rajal, emase jooksuaeg jne“.

Jahimeeste jaoks on suursündmus igal aastal aset leidev vabariiklik jahimeeste kokkutulek, kus toimuvad põnevad võistlused, loengud ja arutelud. „Noori jahimehi olen jahikoerte osas koolitanud. Selleks, et jahimeheks saada, peab läbima tõsise koolituse. Lõpeb see kohaliku ja siis veel riikliku testiga. Jahitunnistus on

relvaloa saamise eelduseks ja see antakse ainult jahipidamise eesmärgiks. Iga kahe aasta tagant peab jahimees tegema laskekatse suurulukile“, tutvustab Aili valdkonda, mida läbinisti tunneb.

Aili Pärtel on Eesti Foksterjerite Tõuühingu juhatuse liige, Eesti Jahikoerte Tõuühingu juhatuse liige, Valgu Jahiseltsis ja Järva Jahindusklubi liige ning jahikatsekohtunik.

Jahikatsete hindamise õigused on tal järgmised: metssea katse, kunstlik verejalg, urg rebasele, põdra ja hirve katse. „Need on asjad, millega ma võimalikult palju tahan tegeleda“, räägib naine, kelle hobiks on veel mootorrattal ringi kihutamine.

Lisaks kõigele on Aili jahitrofeede ekspert. „Iga kahe aasta tagant on üle eestiline trofeede hindamine ja trofeede näitus, mis on üks tore jahinduse osa“, räägib jahimees, kelles peitub ka tubli annus sulemeest. Koos Mari-Ann Rehkiga on välja antud 184 leheküljeline raamat „Eesti jahikoerad“. Raamatust leiab jahikoerte tõukirjeldusi, saab teada, milliseks jahiks üks või teine tõug sobib, leidub soovitusi koerte õpetamiseks jne.

PERSOONILUGU

Jahikoertest on üks tõsisemaid tegelasi saksa jahiterjer, aga sõltuvalt ulukite arvukusest on eelistused ajas muutuvad ja Aili selgitab: „Viimasel ajal on üsna tõusev trend taksid ja terjerid. Metssigu ei ole nii palju kui varem ja siis ei võeta enam nii palju laikasid. Populaarseks on muutunud ka jämtlandi koer. Eesti hagijas on populaarne – metssigu palju pole, aga nendega on tore ka jänese- ja rebasejahti pidada. Siledat foksiterjerit otsitakse ka viimasel ajal sageli, sest jahimeestele sümpatiseerivad tõud, mida on lihtsam pidada ja hooldada (ei pea trimmima). Takside puhul on kurb see, et on kasvatajaid, kes ei müü jahimeestele, vaid kasvatavad ainult näitusekoerteks“.

Kodus on Ailil neli jahiterjerit ja kääbusšnautser. Jahikoeraks võetud jämtlandi koer kahjuks lahkus hiljuti taevastele jahimaadele. Koeri kasvatab Aili kennelnimega Tublion ja saksa jahiterjereid müüb ta ainult jahi jaoks. „Minu käest ei saa muuks otstarbeks koera või siis peab see väga põhjendatud olema, näiteks agility koeraks. Jahikoeral tekib stress, mis tahab maandamist ja selleks ei piisa paarikilomeetrisest jalutuskäigust“, tõdeb kasvataja, kes leiab, et igal koeral peab olema funktsioon. „Ma ei võta koera selleks, et ta lihtsalt oleks. Peaks tegema koerasporti või õpetama neile trikke ja muud põnevat.

Olen oma koertega teinud SK-d. Kahjuks pole Kesk-Eestis agility treenimise võimalust, mis oleks jahiterjeritele väga hea väljund energia maha laadimiseks suvisel ajal kui jahiperioodi pole“, räägib Aili ja mainib, et jahiterjerid on talle väga hästi õpetanud koera kehakeele lugemist. „Saksa jahiterjerid pole kerge tõug, neid tuleb kasvatada. Kui kasvavad ise, siis ikka üle pea. Nende kehakeelt peab oskama lugeda ja neid kogu aeg jälgima, et vältida ohtlikke olukordi“.

Jahipidamine on kulukas hobi. „Kasvõi juba koerad on kallid ja nende lappimist tuleb palju ette, sest näiteks koprajahil saavad nad palju vigastada. Kõige lühem koprajaht on mul kestnud umbes 5 minutit - siis haarasin koera ja panin otsejoones veterinaari juurde lappima, aga eks jahikoera elu ongi riskiga seotud. Samas näed, et koer on metsas nii õnnelik ja ei

saa seda talle keelata. Kõige ohtlikumad on mägrad – nad kaevavad koeri kinni ja lõuad on sellised, mis väga lõhuvad ja puruks purevad. Koprajaht meeldib koertele väga, aga selleks peab muidugi veelembene koer olema“, räägib Aili, kasutades praegu koprajahil noort Hennat, kes pole nii julge ega lähe väga julmalt koprale kallale, seega ennast vigastustest säästes.

Jahinduse teevad kulukaks veel väga paljud asjad alates püssist ja padrunitest, funktsionaalsetest riietest ja jalanõudest, maastikusõidukindlast autost ja kütusest kuni GPS süsteemini koera jälgimiseks ja kaamerateni oma jahipiirkonnas liikuvate ulukite seiramiseks. „Jahil ei saa tulu, seal on ainult kulu. Kui lähed jahile, siis üle 80% kordadest tuled ilma jahisaagita tagasi, aga käimisega kaasnevad kulud ikkagi“, räägib Aili ja märgib ära, et uluki liha vorstiks tegemise ja konserveerimise teenuse eest tuleb samuti maksta.

Pere on Aili jaoks väga tähtis. „Nemad

toetavad ja nad on alati minu jaoks olemas. Ilma pere toetuseta ei saaks ma oma hobidega tegeleda – keegi peab kodul silma peal hoidma ja koju jäänud koerte eest hoolitsema“, ütleb Aili, kelle kolmest lapsest vanim õpib Tartus metsandust, tegeleb jahiga ja Eesti mõistes päris heal tasemel jahipasuna puhumisega. Üks Aili õdedest on samuti jahimees, teine tegeleb linnuvaatlusega.

Küsimusele, kuidas näed oma elu 10 aasta pärast, vastab Aili: „Ei tea, eks elu näitab, aga jahiterjerid on mul kindlasti endiselt. See on minu jaoks must be tõug. Metsas käimine on tore – lihtsalt lähed ja vaatad, mis loomi seal on ja mis toimub. Koertest ja jahist ma kindlasti ei loobu. Kui oled metsa poole, siis oled metsa poole“.

Anne-Lii Sild

Pildid Aili Pärteli erakogust

AMSTAFF PANTER – RAHVA LEMMIK, KES ARMASTAS POSEERIDA

Ameerika staffordshire'i terjer Gratsia Pantera
S Almaznogo Ostrova (20.06.2009-12.06.2020)
Kasvataja: E.G. Pereguda

Foto: Liisa Zjabrikova

EST JC LVA JCH LTU JCH BALT J CH
EST CH BLR CH LVA CH BALT W12 TLN
WCup13 BALT CH RUS CH EST Vet CH TLN
VetWCup18 TLN VetW18

Kristel Võsu on tubli noor kasvataja, kelle hing kuulub amstaffidele. Räägime loo tema imelisest sõbrast Panterist, kes oma sõbraliku loomu ja efektse ilmega võitis paljude inimeste südameid.

Kui hakkasid oma taksile teist koera lisaks valima, siis millist koera sa otsisid?

Nägin sõbra pitbulli ja oleksin samasugust koera tahtnud võtta. Panin oma soovi foorumisse, aga seal küsiti, et miks mitte amstaff? Siis ma ei teadnud ameerika staffordshire'i terjeritest midagi, leidsin pitbulliga sarnasuse ja tekkis huvi.

Kuidas jõudsid oma otsingutega Panteri kasvatajani? Sain Marina Tofantsuki käest kontakti ja umbes aasta pärast tuli koer. Minu kriteeriumiks oli – emane, must, kupeeritud. Mäletan seda hommikut, kui Marina mulle helistas, et pesakond sündis, ainult üks emane kutsikas ja see oli must.

Kuidas Panter teie juurde jõudis? Ta saadeti aastal 2009 Ukrainast rongiga. Vene piiril saime ta kätte.

Milline oli Panter kutsikana? Alguses pisut kartsin, kuna selle tõu maine polnud sellel ajal just kuigi hea. Aga mul vedas, sest Panter oli väga lihtne koer – sai inimeste ja teiste koertega suurepäraselt läbi. Ka kutsikana oli ta rahumeelne. Kõigil, kes kutsikat nägid ja teda tundma õppisid, muutus arusaam sellest tõust.

Kuidas algas teie näitusekarjäär? Marina soovitas hakata näitustel käima, ta ise hakkas koera treenima, mina ei teadnud siis näitustest veel midagi. Sain Sergei Tsõbaga tuttavaks ja tema juures hakkasin juba ise näitusetrenni tegema. Kutsikate jõulushow oli esimene näitus. Mul polnud puuri ega midagi. Seisin ringi ääres ja ootasin, polnud aimugi kuidas seal kõik toimub – läks hästi.

Kuidas näitustel edasi läks ja millised on kaugemad kohad, kus koos Panteriga käisite? Näitustega tekkis hasart, sest juba kutsikana läks hästi, aastaselt sai Panter Balti

juuniortšempioniks ja nii ma hakkasin temaga usinasti igal pool käima - Valgevenes, Venemaal, Baltimaades jne. Kõige kaugem reis Panteriga oli Rumeeniasse Amstaff Majori erinäitusele, kus oli mitusada koera. Panter tahtis alati näitustele minna, oli väga evelil, näitusemelu meeldis, aga ringi minnes ei nautinud ta seda nii väga. Ta ei näidanud ringis õiget temperamenti.

Milline koer oli Panter kodus ja kas tal oli ka sõpru? Ta sai kõigiga hästi läbi ja toiduga oleks saanud teda igäüks ära osta. Panter hoidis kõiki pereliikmeid ühtemoodi. Alguses oli ta väga ära hellitatud. Kui mõni võõras koer külla tuli, siis valvas oma varandust, aga hiljem sai kõigiga kenasti läbi. Teda sai alati usaldada ja ka väikeste kutsikatega oli ta sõbralik. Ta ei kakelnud kunagi. Järgmine koer Ruby tuli samast kennelist ja veel 2 aastat hiljem võtsime Rumeeniast Carisma. Nendest said Panteriga parimad sõbrad. Kui üks oli ära, siis teine ootas ja vastupidi.

Panterist on palju kõnekaid fotosid ja mitte ainult näituseplatsilt. Ka näituste vahel tegin temast väga palju pilte. Kui vahel metsa läksime, fotoaparaat kaasas, siis ta juba teadis ja poseeris ja muidugi sai siis preemiaks maiust. Vahel tulid inimesed lausa juurde, et näha päris elus koera, kelle sotsiaalmeedias levinud piltidest nad vaimustuses olid – tal oli väga efektne ilme.

Sinu kennelis Royal Flame sündis Panteril 2 pesakonda. Kas tal on ka silmatorkavaid järglasi? Aastal 2013 sündis ühe kutsikaga pesakond. Teises pesakonnas oli 7 kutsikat ja isaks Rumeeniast pärit isane, kes mõnda aega minu juures elas. Järglased ei ole näitusekoorteks saanud, kuna näitusekodusid pole kuigi lihtne leida – inimesed miskipärast kardavad seda.

Panterist on meenutada palju, aga milline juhtum on eriti meelde jääv? Päev enne näitust läksime Panteriga jalutama. Lasin tal vabalt joosta ja viskasin talle midagi - koer hüppas heina sees ja järgmisel hetkel oli kadunud. Läksin otsima ja selgus, et ta oli 3-4 meetri sügavusel kanalisatsiooniaugus rehvi peal. Tuli kutsuda päästeamet. Esialgu püüti teda nõõridega välja tõmmata, sest kardeti ju tapjakoera, aga kui päästja alla läks, tuli koer kohe talle sülle ja nii see lõppeski. Õnneks polnud tal midagi suurt viga ja järgmisel päeval läks näitusel ka hästi.

Oled amstaffidega tegelenud üle 10 aasta ja kuus pesakonda üles kasvatanud. Kes on sulle selle tõu juures kõige suuremaks toeks olnud? Panteri kasvatajaga jäime suhtlema ja ta oli alati abiks. Samuti on toeks olnud Marina Lima Santos ja Sergei Tsõba. Kutsikaga käin näitusetrennis ikka Tsõba juures. Mulle meeldib kutsikaga näitusele minna siis, kui ta juba teab seda melu ja ei saa šokki. Tahan, et mu koerad esinevad hästi, näevad head välja ja on ette valmistatud.

Panteril olid viimastel aastatel südameprobleemid ja ta elas peaaegu üheteistaastaseks. Südameprobleemid tulid vanusega, viimased aastad oli ta ravimite peal ja see andis talle aastaid juurde.

Millise kogemuse sinu esimene amstaff sulle andis? Panther sattus olema väga hea oma tõu esindaja. Kui oleks keegi teine olnud, siis pole kindel, kas oleksin julgenud teist koera kõrvale võtta ja aretustegevust alustada.

Mis tegi Panterist unustamatu koera? Ta oli nii heatahtlik koer, et lihtsalt pugest hinge.

Ajakirja toimetus

Pildid Kristel Võsu erakogust,

kaanepilt Liisa Zjabrikova

Foto: Liisa Zjabrikova

KAS KA KOERAD NAUDIVAD MASSAAŽI?

Kui väsimusest vaevatud koeraomanik käib vahel SPA lõõgastavatel protseduuridel ja tunneb sellest täit naudingut, siis tasub teada, et ka koertele saab tänapäeval lõõgastust pakkuda veeprotseduuridest kuni massaaži ja aroomiteraapieni välja. Kas nad seda kõike ka nautida oskavad, tasub igal koeraomanikul endal välja selgitada.

Foto: Jekaterina Matusihis

Miks on koeramassaaž vajalik ja kellele seda tehakse?

Koeramassaaž mõjutab looma nii füüsiliselt kui ka psüühiliselt - vähendab stressi, lõõgastab lihaseid ja tõstab märgatavalt organismi vastupanuvõimet. Enamasti sobib massaaž igas vanuses koertele.

Selleks, et koer tunneks ennast hästi ja saaks ilma vaevata liikuda, peab loom olema terve ja tema liikumisaparaat laitmatult funktsioneerima. Liikumisaparaadi moodustavad luud, liigesed, kõõlused ja lihased. Kõõlused liidavad lihased luudega, liigesed liidavad luud omavahel ja lihased panevad selle aparaadi liikuma. Üks nõrk lüli liikumisaparaadis võib põhjustada probleeme teistes lülides ja nii saab kogu organism negatiivse mõjutuse.

Millist toimet massaaž organismile avaldab?

Massaaži põhilised toimed on järgmised: vere- ja lümfiringe aktiveerub, ainevahetus kiireneb, tursed alanevad, lihaspinged vähenevad, lihaste kinnituskohad muutuvad pehmemaks ja pinge kogu organismis

väheneb.

Millistel näidustustel võib koerale massaaži teha?

Profülaktiline massaaž - massaaži tehakse tervetele koertele, see on hea moodus koerte vigastuste ennetamiseks ja hea enesetunde loomiseks.

Lihaseprobleemid - lihaspinged, krambid, rebenditest ja muudest lihase traumadest taastumine.

Taastumisprobleemid - kudede paranemisprotsesse saab kiirendada luumurdude, kõõlusetraumade, liigesetraumade ja operatsioonitraumade järgselt.

Rühiprobleemid - eriti noortel koertel saab massaažiga arengut õiges suunas mõjutada, kuid siin on suur tähtsus ka õigel toitumisel, liikumisel ja pidamistingimustel.

Sportkoerte massaaž - aitab pingutuse järgselt kiiremini taastada kudede funktsiooni; lihased muutuvad elastsemaks ja vigastuste oht väheneb; enne sooritusi saab vähendada stressi ja aidata lõõgastumisel; vähendab ületreenitusest tekkinud kurnatust.

Fotod: Jekaterina Matusihis

Millised on koeramassaaži vastunäidustused?

Massaaž on vastunäidustatud, kui loomal on palavik ja äge põletik, vigastatud või

TASUB TEADA

põletikuline nahk, värsked lihasrebendid, kasvavad (üksikute eranditega).

Kus saab koeramassaaži õppida?

Et massaaž koerale ohutu, kasulik ja meeldiv oleks, tasub omandada teadmised ja praktilised oskused koeramassaaži kursustel. Kõige suurema ja pikaajalisema kogemusega spetsialist selles valdkonnas on Eesti Maaülikooli lõpetanud loomaarst Irina Bukk, kes on meie tuntud koertemassöör ja koolitaja. Ta on läbinud koera ja hobuse massaaži koolitused Soomes ja Hannoveri loomaarstide kõrgkoolis Saksamaal. Praegu viib Irina Bukk koeramassaaži kursuseid läbi Põlistarkuste ja Rahvaravi Koolis Tallinnas.

Kellele on koeramassaaži kursused orienteeritud?

Kursus on mõeldud kõigile, kes soovivad omandada koeramassaaži baasoskused ja vajalikud teadmised. Mingeid nõudeid ega eeltingimusi õpingute alustamiseks ei ole.

Millised teadmised ja oskused kursusel omandatakse?

Kursus koosneb teoreetilisest ja praktilisest osast.

Teoorias vaadatakse üle anatoomia ja füsioloogia eripärad; sagedamini esinevad haigused ja arengu kõrvalekalded; antakse ülevaade psühholoogiast ja

käitumist mõjutavatest teguritest: õpitakse massaažitehnikaid ja lihtsamate terviseprobleemide lahendamist massaaži abil; õpitakse koera seisundit hindama ja koostama massaažikava.

Praktiline osa võimaldab juhendaja abiga vastavalt koostatud massaažikavale harjutada massaažitehnikaid oma koera peal.

Kui baaskursus on edukalt läbitud, saab minna jätkukursusele, kus keskendutakse rohkem erinevatele tervisehäiretele ja õpitakse juurde uusi tehnikaid. Muljetavaldavaks osutus vistseraalmassaaž, mis võimaldab oskuslikult siseorganeid mõjutades leida kõrvalekaldeid organite funktsioonis ja pakkuda leevendust.

Kuna saab öelda, et eesmärk on täidetud?

Kui kursuse läbija omandab koeramassaaži läbiviimise oskused, lähtub koera vajadustest, massaaži näidustustest ja vastunäidustustest ning massööri kutse-eetikast ja klienditeeninduse headest tavadest, on ta valmis oma neljajalgsete klientidega tööd alustama.

Tasub teada, kas sinu koer naudib massaaži või mitte.

Anne-Lii Sild

Koeramassaaži jätkukursus, kevad 2020

SPECIFIC
toit terveks eluks

Iga 6. kott SPECIFIC™ kuivtoitu TASUTA!

SPECIFIC™ kvaliteetsed kassi- ja koeratoidud on müügil
Eesti loomakliinikutes ja e-poes **www.specific.ee**

VAKTSINEERIMINE: TÕHUS KAITSEMEEDE

NAKKUSHAIGUSTE VASTU, I OSA

Lemmikloomade vaksineerimine nakkushaiguste vastu on tänapäeval muutunud täiesti möödapääsmatuks. Oma loomi regulaarselt vaksineerides me sageli ei mõtle, miks me seda teeme ja kuidas see loomale mõjub.

Vaksineerimisega kasutatakse ära organismi enda kaitsemehhanismi: immuunsüsteemi. Organismi kokkupuutel haigustekitajaga võib tekkida infektsiooniprotsess: bakter või viirus tungib organismi ja paljuneb seal, nakatades eksponentsiaalselt ümbritsevaid kudesid või levides vereringe, lümfisüsteemi või ka närvisüsteemi vahendusel kogu organismi või ka spetsiifilistesse kudedesse, näiteks kopsudesse või kesknärvisüsteemi. Selliste sissetungijate vastu tegutseb immuunsüsteem, mis seob ja hävitab soovimatuid mikroorganisme. Esmasel kokkupuutel uue tundmatu haigustekitajaga kulub immuunsüsteemil nakkusmaterjali ära tundmiseks, sidumiseks ja hävitamiseks vajalike spetsiifiliste kaitsekehade loomiseks teataval määral aega. Kaitsekehade tootmiseks kuluv aeg võib osutuda organismile saatuslikuks: haigus võib looma tappa enne kui immuunsüsteem nõ. jaole saab. Väga ilmekad näited selles osas on mitmed viirushaigused, näiteks koerte katku ja parvoviiruse puhul võib nakatunute suremus ulatuda kuni 95%-ni. Meil praegu leviv inimeste koroonaviirus COVID19 tundub koerte katku ja koerte parvoviiruse kõrval päris „poisike“: praegu väidetakse, et nakatunud inimestest vajab haiglaravi mitte enam kui 10%. Päris radikaalne haigus on marutaud: haigustunnuste ilmnemisel on tegu ravimatu haigusega ning ainus võimalus selle haiguse vastu saada ongi läbi immuniseerimise. Korduval kokkupuutel sama haigustekitajaga on organismil teatud aja jooksul olemas juba kaitsekehad selle mikroobi või viiruse kiireks märkamiseks ja hävitamiseks enne kui too jõuab aktiivselt paljunema hakata.

Vaksineerimine on seega oma olemuselt organismi immuunsüsteemi ohutu „tutvustamine“ haigustekitajaga, tekkiva immuunvastusega toodetakse konkreetse haigustekitaja vastu efektiivseid antikehi. Piisava hulga spetsiifiliste antikehade tekkimiseks viiakse organismi haigustekitajaid või nende osiseid. Esimesed inimestele ja loomadele välja töötatud vaktsiinid sisaldasid haigustekitajat elusal kujul. Elusvaktsiinid on immuunreaktsiooni tekitajatena tänapäevani kasutusel ning on väga efektiivsed: immuniseerimise järel põetakse haigus läbi valdavalt väga leebel kujul, tagajärjeks on tugev ja enamasti pikka aega kestev immuunkaitse. Elusvaktsiinide miinuseks on just see sama haiguse läbi põdemine:

palavik, sageli kõhulahtisus, üldine halb enesetunne. Mitmete haigustekitajate vastu ei ole võimalik elusvaktsiine kasutada liiga tõsiste kõrvalefektide tõttu. Niisugustel juhtudel kasutatakse vaktsiinides ka surmatud / inaktiveeritud haigustekitajaid ning vaktsiinid võivad sisaldada ka ainult haigustekitajate üksikuid komponente. Seda tüüpi vaktsiinid on kõrvalefektide osas ohutumad, kuid päris kõigi haigustekitajate suhtes ei ole nii võimalik saada piisavalt efektiivset immuunreaktsiooni. Tänapäeval kasutatavate kompleksvaktsiinide hulgas on mitut eri tüüpi vaktsiine.

Elusvaktsiinid

Koerte katku, parvoviiruse, nakkava hepatiidi, paragripi vaktsiinid, kennelkõha ninakaudsed vaktsiinid

Surmatud vaktsiinid

Leptospiroosi, marutaudi, herpesviiruse vaktsiinid

Immuunkaitse algus ja kestus

Tundub igati loogiline, et kohe peale vaksineerimist kulub teatav aeg immuunvastuse loomiseks, ehk piisava hulga antikehade tootmiseks. Kui pikk see aeg on, ei ole koeri vaksineerides tegelikult mitte kunagi täpselt teada, sest immuunvastuse tekke kiirus sõltub peale vaktsiini toime ka indiviidi immuunsüsteemi toimimisest. Immuunvastuse kujunemist mõjutab organismi üldine tervislik seisund: kui looma vaevab mingi üldhaigestumine, ei pruugi antikehade tootmine olla nii efektiivne kui loodetud. Sama kehtib parasiidinakkuste kohta: kui looma immuunsüsteem on väga hõivatud parasiitide vastu võitlemisega, ei pruugi samal ajal organismi viidud viiruse- või bakterivastase vaktsiini vastuseks tekkida piisaval hulgal antikehi.

Üldiselt peegeldab organismis ringlevate antikehade hulk immuunkaitse efektiivsust. Päris kõikide nakkushaiguste puhul see tegelikult otseselt nii ei ole: antikehade füüsiline hulk ei pruugi kõigi haiguste puhul peegeldada immuunkaitse suutlikkust selle haigustekitaja vastu võidelda. Enamiku levinud koerte nakkushaiguste puhul saab siiski antikehade hulga põhjal teha järelduse, kas immuunkaitse on piisav või mitte ja mitmete haiguste osas on olemas kättesaadav võimalus antikehade hulka mõõta: koerte parvoviiruse, koerte katku viiruse ja muidugi marutaudi vastaste antikehade hulka saab vereseerumist mõõta. Praktikas mõõdetaksegi kõige sagedamini marutaudi antikehade hulka - tiitrit. Reaalsete nakatamiskatsetega on kindlaks tehtud, kui palju peab looma organismis olema marutaudivastaseid antikehi, et immuunkaitse

toimiks ning sel viisil ongi vajalik tiiter leitud.

Immuunkaitse kestus sõltub valdavalt sellest, kui pikka aega haigustekitajate-vastased antikehad organismis piisaval hulgal püsivad. Haigustekitajate-vastane immuunkaitse ei ole kõikide viiruste ja bakterite puhul ühesugune ja sama kestusega. Korrektne esmavaktsineerimine ja esimene kordusvaktsineerimine (nn. buuster) annavad koerte katku, parvoviiruse ja hepatiidi vastu väga hea ja pikaajalise immuunkaitse: kirjanduses tuuakse välja periood kuni 7 aastat. Vastandiks on aga haigused, nagu leptospiroos ning bordetellabakteri või paragripi viiruse tekitatud kennelkõha: nende haiguste vastane vaktsineerimine võib anda vaid 6 kuu kuni 1 aasta pikkuse immuunkaitse. Kordusvaktsineerimiste sagedus sõltubki konkreetsest haigusest ja vaktsiini tüübist ning eriti just lühema immuunkaitsega vaktsiinide kasutamisel tasuks vaktsineerimist ajastada vastavalt vajadusele.

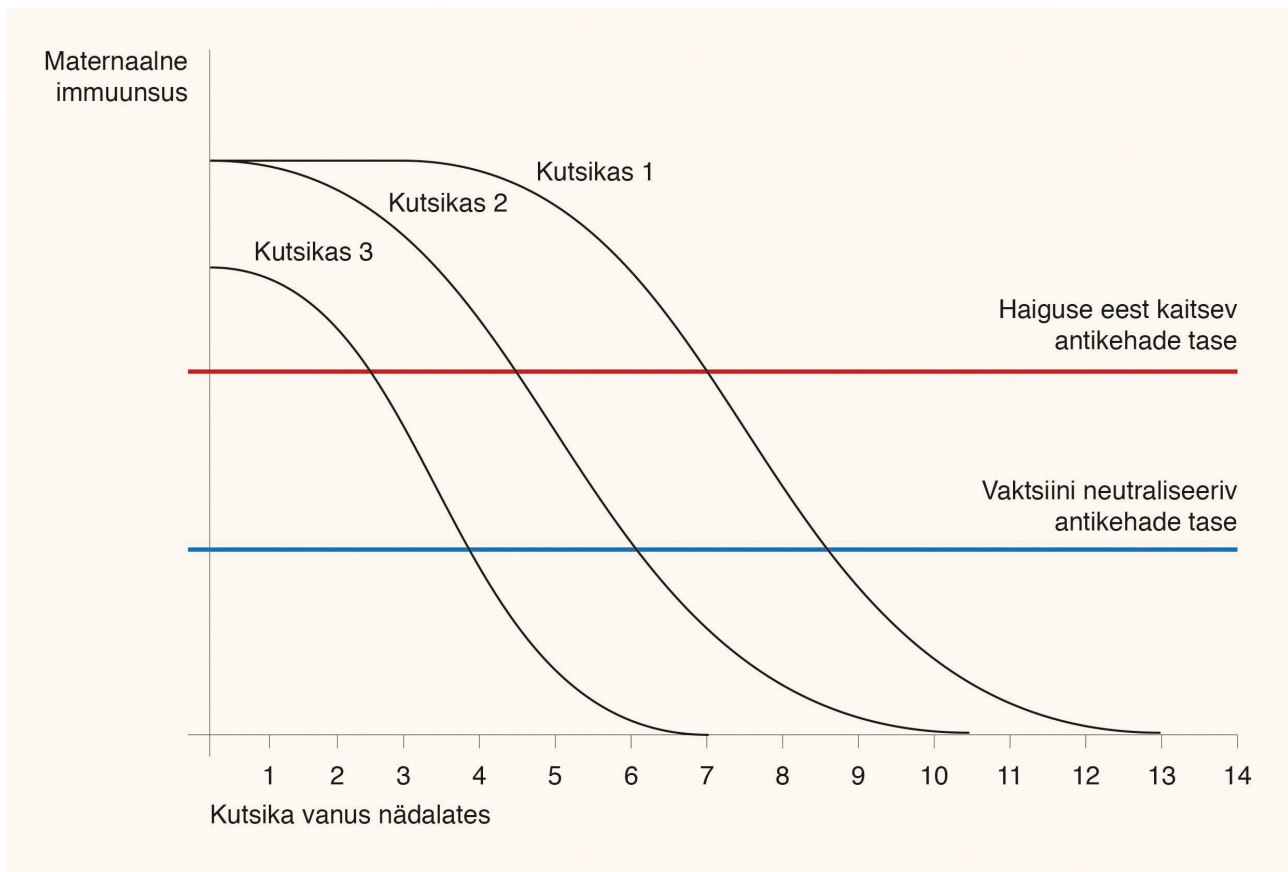
Esmavaktsineerimine ja maternaalne immuunsus

Esmavaktsineerimise all peame silmas looma esimest vaktsineerimist konkreetse haiguse vastu. Enamasti toimub see kutsikaeas ning esmavaktsineerimise vanus võib vahel olla tõsine vaidlusobjekt. Paraku ei ole olemas ühte universaalselt õiget esmavaktsineerimise iga. **Õige on iga vaktsineerimine, mis annab koerale vajaliku immuunkaitse enne kui ta puutub kokku potentsiaalselt eluohtliku haigustekitajaga.**

Mis on see kurikuulus maternaalne immuunsus? Immuunkaitset spetsiifiliste haigustekitajate vastu on kahte tüüpi: siin juba käsitletud aktiivne immuunkaitse, mis tekib organismis kokkupuutel haigustekitajaga ning emalt piimaga saadud passiivne immuunkaitse ehk maternaalne immuunsus. See viimane tähendab, et emapiimaga antakse järglastele edasi antikehad haiguste vastu, millega ema organism on tuttav kas vaktsineerimise või läbi põdemise kaudu. Kõige efektiivsem antikehade omastamise iga on esimesel ööpäeval peale sündi: kolostrumi perioodil.

Miks maternaalne immuunsus on kurikuulus? Ühest küljest on emalt saadud immuunkaitse eluliselt oluline kutsikate nakkushaiguste eest kaitsmiseks väga noores eas. Teisest küljest mõjutab maternaalne immuunsus kutsikate võimet vaktsineerimise järel ise aktiivselt kaitsekehi tootma hakata. Probleemseks teeb maternaalse immuunsuse asjaolu, et iga individuaalse kutsika puhul ei ole täpselt teada kui kaua piisav immuunkaitse püsib ja mis vanuses oleks teda kõige õigem vaktsineerida. Liiga varane vaktsiin läheb „tühja“: maternaalsed antikehad neutraliseerivad vaktsiinis olevad viirused ja bakterid. Liiga hiline vaktsiin tekitab aga riskantse perioodi, mil kutsikad on haigustele vastuvõtlikud.

Loomaarst Janne Orro

Isegi sama pesakonna erinevatel kutsikatel kestab emalt saadud immuunkaitse erinevalt. Pilt on illustratiivne. Autor: Janne Orro

SEE, KUI MISKI POLE NÄHTAV, EI TÄHENDA, ET SEE ON KÄTTESAAMATU.

Inspireeritud nende tõelisest olemusest.

 Nature's
Variety
True Instinct®
NATURAL NUTRITION

Usaldades loomulikke instinkte võimendame intelligentsuse arengut, aidates neil täisväärtuslikult areneda austades nende vaistu. Sellepärast pakub True Instinct laia looduslike toidu valikut, kus peamine koostisosa on värske liha koos suurepärase kombinatsiooniga naturaalsest koostisosadest, mis nad võiksid loodusest leida.

Turustaja: Nostrem Pet OÜ, Töökoja 7, Tallinn Tel +372 6418708 www.nostrem.ee

KATRINI VANAD REISILOOD, I OSA

Minul ja mitte ainult, ka minu pereliikmetel on veider hobi (seda mittekoerainimeste arvates) - me kipume aeg-ajalt reisima oma koertega. Uurides Euroopas toimuvate koeranäituste graafikut oleme justkui pimedusega löödud: tahaks minna! Oleme nõus sõitma maha tuhandeid kilomeetreid. Et kas tõesti selleks, et ma oma lemmikut 3 minutit saaksin kohtunikule esitleda? Ei, mitte ainult. Reisil oleme oma mugavustsoonist väljas ja peame kümmet ametit korraga: oleme autojuhid, kokad, lapsehoidjad, kui vaja, siis remondime autot jms. Saame palju häid emotsioone. Kuulame ja räägime - selleks on siis aega. Muul ajal ju pole. Alati jätame endale aega tutvuda erinevate maade rahvusköögi ja kultuuriga. No ja ei saa mainimata jätta, et "koeratutvusi" loome ka. Hetkel seab aga üleilmne olukord piirangud. Me ei tea täna, mis tuleb homme. Ei tea sedagi, kas näitus Tartus toimub Siinkohal aga avaldame ühe meenutuse näitusereisist Hispaaniasse, Barcelonasse aastast 2004. No vot on nostalgia.

KOERTEGA LÄBI EUROOPA

Reisi sihtmärk – Barcelona, Hispaania. Euroopa suurim koertenäitus "Euroopa Võitja 2004". Reisiseltskond kümme täiskasvanut, kaks plikatiirtsu ning viis koera. Mahutasime end kahte pisibussi, koerad said endi käsutusse treileri – igaühel oma boks, millest juba järgmisel päeval oli saanud "minu kodu on minu kindlus".

Ees ootas kolm nädalat ja 12 riiki.

Läti, Riia. Meie esimene pikem peatus kaubanduskeskuse juures, et osta seda, mis on koju ununenud. Loomulikult ei saa jätta ostmata Läti leiba aprikooside, päkklite ja mustade ploomidega.

Leedu, Vilnius. Meid alati ootav lahke perenaine Regina ei andestaks, kui ööbiksime hotellis ja ei külastaks teda, olgu meid või 20. Koerad saavad lõpuks ometi põllu peale silkama.

Poola. Maantee on kehv, sokutan enda istumise alla padja. Koerte aseme pehmus on meie istmikualusega võrreldes super – koerad pikutavad, jalad seinal, ja naudivad sõitu. Lõpuks ometi on tunda suve hõngu ja vahetan pikad püksid lühikeste vastu.

Helistan koju – Tallinnas sajab vihma.

KODUMAAL TUNDMATU

Saksamaa. Frankfurdis ja Berliinis tegime pikemad peatused. Prantsuse buldogid Jason ja Toomas said linna peale kaasa, lõuna-vene lambakoerad jäid igaks juhaks treilerisse, kuna Saksamaa pole väga tolerantne suurte koerte suhtes. Jalutuskäigud linnades osutusid liialt pikkadeks, seetõttu sõitsime kogu öö. Vastu

REISILUGU

hommikut tegime pisukese peatuse teeäärses tanklas Prantsusmaal. Et kõik pisibussi magama ei mahu, kolis osa magamiskotiga põõsa alla. Kui hommikul koeri jalutasin, üllatas mind vanem abielupaar küsimusega, mis tõugu koerad mul rihma otsas on. Prantsuse buldogid, vastasin. Ah sellised on prantsuse buldogid, imestavad nad. Mina imestasin ka. Ei tea, kas iga eestlane eesti hagija tunneb ära... usun, et tunneb.

Šveits uttu mattunud mägede ja külmade mägijõgedega. Kõrvad on pidevalt lukus, huvitav, kas koertel ka? Hispaania võtab meid vastu temperatuuriga +34! Helistan koju – Tallinnas sajab vihma. Hotelli Barcelonas olime broneerinud interneti teel ja olime valmis üllatusteks, mis sel puhul tavalised on. Hotelli fuajees torkas silma värvitahvel koeratõugudega, mis keelatud. Hotelli turvamees võttis selle kaasa ja kontrollis, ega me just selliste elukatega nende külastajaskonda ei kuuluks.

Veendunud, et meil murdjakoeri pole, lubati meil oma ööbimiste eest tasuda, kuid KOERI ei või me oma bangalotesse lubada. Vedasin näpuga järke hinnakirjas, kus selgelt kirjas, et koer, 2,5 EUR. Daam leti taga aga selgitas, et ärgu me lasku ennast hinnakirjast petta – neil peab seal koera öö hind kirjas olema, kuid tegelikult pole koerad neil lubatud. Nõustusime daamiga ja ei lasknud end hotelli eeskirjadest häirida, kuna kaunis Villanova Parkis silkas arvutult kodutuid kasse ja pea igas bangalos peatus koos pererahvaga ka koer. Meie jaoks nii võrratu loodus jättis meie neljajalgseid sõbrad külmaks – neil polnud vahet, kas pissida vastu palmipuud või vastu sirget Eesti kuuske. Hirm, et prantsuse buldogitel võib hakata halb nende liig lühikese nina tõttu, ei pidanud paika. Lõuna-vene lambakoeri kaitses kuumuse eest

paks kasukas.

HISPAANLASTEL AEGA KÜLL

Barcelona, näitus. Näitusehall oli jahe ja koerapissilõhnaline. Kuna kõikvõimaliku koerakosmeetika kasutamine on seal riigis lubatud, siis hõljus õhus ohtralt puudrit, lisaks karvadele, mis ei lennanud kammi-harja küljest prügikotti, vaid ikka põrandale. Meie koerte kasukad olid juba eelneval ööl korda tehtud ning ootasime oma näituseringi algust. Oodata tuli kaua. Vaatamata tulisele temperamendile ei ole hispaanlastel kunagi kuskile kiiret ja kui võimalik, teeksid nad kõike üldse “manjana”. Võistlustulle läksime lubatud kellaajast paar tundi hiljem ning naasime sealt õnnelike võitjatena.

Mälestuseks paberileht, kuhu kohtunik oleks pidanud kastikestesse ristikesi joonistama, kuid vist ajapuuduses jättis ka selle tegemata.

Kui hommikul kataloogist koerte arvu teada sain, võttis südame alt natuke õõnsaks küll. Jasonile ja Toomasele oli nii suur näitus esimene ja nõudis noorukestelt buldogihakatistelt tõeliselt palju püsivust. Ja seda neil jätkus: hollandlannast kohtunik pärgas Jasoni Euroopa Juunioride Võitja tiitliga ja Toomas jäi temast vaid kahe koha võrra tahapoole. Helistan koju. Tallinnas ei saja, aga on pilvine. Järgmiseks päevaks lubati hoovihma. Tagasisõidu peale ei taha mõeldagi ja jääme veel üheks ööks.

Prantsusmaa rannik on nii võrratu, et seal lihtsalt peab vette saama. Ka meie pika valge karvaga

koerad, kellele tulles hoolega jalutuskäiguks sobivat kohta otsisime, on omas elemendis ja võivad ennast kas või murjaniteks määrida. Seda viimast nad teevadki, tulles jõest ujumast ja tehes paar kiiremat ringi põlenud põllul tuhas ja liivas.

NINAKRIIMUD ITAALIAST

Itaalias öömaja otsides saime teada, et “Bed & Breakfast” tähendab selles kultuuris sootuks muud kui meil ja et teeviit “Camping 200 m” võib tähendada, et kämpingu otsinguid võid alustada 200 m pärast, kuid enne 8 km sa seda ei leia. Meie buldogitele tuletab Itaalia end meelde kriimudega nende nägudel. Öhtust jalutuskäiku tehes langesime kohaliku kassi ohvriteks. Mind päästis kisa, mille ma kuuldavale tõin, kui kass sööstis pimedusest otse koertele turja ja koerad päästis vaid see, et vedides nad mõlemad jalutusrihma pidi üles, suutsin nad peaaegu pea kohale tõsta ja kass enam nendeni ei küündinud. Vingudes vedasid Jason ja Toomas mind tagasi kämpingu juurde ja hommikul keeldusid välja minemast.

Tšehhi oli meeste õlleostu Meka. Pärast tutvumist soodsate hindadega kaubanduses mahutasime mitte kusagile veel mõned vajalikud asjad.

Saksamaale lähenedes muutus ilm tasapisi jahedamaks ja kottidest tuli välja koukida seal kõige põhjas olevad soojad riided. Koertest olid juba parajad kriimsilmad saanud ja Liisi koer Jentsu võttis hotellis enne magamaminekut duši. Poola meile tuttava öömajaga, taas Leedu ja Läti, kust sedapuhku ka leiba ei ostanud.

Oleme kodus. Telefon heliseb vahetpidamata ja sellele vastates räägin vaid üht. Jah, oleme tagasi, jah, läks hästi, jah, kõikidel meie koertel läks hästi... Mida arvavad reisist meie neljajalgseid reisikaaslased? Eks proovi kohvreid pakkida ja asju autosse kanda nende nähes! Kes kiunub vaikselt autoukse kõrval, kes kraabib hoolega väravat, kes üritab salamisi pakkide hulka pääseda. Võta mind kaaaaasa – seda loen välja koer Jänese niisketest silmadest.

Katrin Auser

Pildid Katrin Auser erakogust

UNIVET

loomakliinik

Sisehaigused, kirurgia, dermatoloogia,
sigimishaigused, paaritusabi, kunstlik seemendus,
tiinuse diagnoosimine, neonataalhaigused

univet.ee

+372 678 9080

Kadaka tee 133, Tallinn

**MÕNUSAT
PÜHADEAEGA KÕIGILE
MEIE KLIENTIDELE**

**TOIMETAME OSTUD
TURVALISELT
PAKIAUTOMAATI**

NORNA

/NornaCatandDog

www.osta.ee / Eesti Disain / Norna Design

KES ON HÜPOKOERAD JA KUIDAS NEID KOOLITATAKSE?

Vastuse nendele küsimustele annavad hüpokoerte koolitaja Kati Ernits ja atesteeritud hüpokoer Lota omanik Gaili Luik.

Kati Ernits ja Gaili Luik

Hüpokoer ehk diabeedi abikoer on välja õpetatud hindama oma peremehe madala veresuhkru taset lõhna järgi ning talle sellest märku andma. Hästi koolitatud koer oskab koolituse lõpuks tuua vajaliku toidu või joogi veresuhkru tõstmiseks või alarmeerida kaasinimesi peremehel tekkinud elule ja tervisele ohtlikust olukorrast.

Milline koer sobib hüpokoeraks?

Hüpokoeraks sobivad koerad, kes on inimesega koostööle orienteeritud (iseseisvad jahikoerad ei sobi) ja kellel on hea ninatöö (üldjuhul lühikese koonuga tõud nagu mopsid, bulldogid ei sobi). Kuigi kõige lihtsam on sobivate eeldustega koer leida retriiverite või spanjelite seast, on hüpokoeraks sobivad ka segaverelised koerad, kui neil on sobivad iseloomuomadused olemas. Eestis on tänase seisuga atesteeritud ka üks jack russell'i terjer, kes omab ühtlasi lõhnatöö eksami rekordit – kiireim lõhna tuvastamine. 2020 grupis õpib kaks west highlandi terjerit. Eks tulevik näitab, kas nad atesteeringuni jõuavad.

Koolitusele on oodatud koerad vanuses 3 elukuud kuni 5 eluaastat.

Huvitavaid fakte:

- Osad koerad hakkavad markeerima ka võõraid inimesi.
- Ilma eraldi treeninguta markeerivad koerad ka kõrget veresuhkrut.
- Hetkeseisuga on Eestis treenitud ja atesteeritud 18 hüpokoera, kes igapäevaselt oma peremehe

abistavad, 3 koera on treeningu lõpufaasis ning 2020 aastal alustas õpinguid 11 uut koera.

Kuidas koolitus käib?

Koolitused toimuvad Kolgaküla rahvamajas moodulõppe vormis. Kohtumised on kindlatel aegadel ca 1,5 kuuste vahedega nädalavahetustel. Kokku on 7 moodulit ja koolitus kestab 1 aasta. Kohal tuleb käia koos koeraga. Kohapeal saab osaleja treeneritelt teadmised ja harjutused, mida iseseisvalt treeningute vahepealsel ajal teha. Lapsele treenib koera üldjuhul lapsevanem.

Koolitus sisaldab nii lõhnatreeningut kui igapäevaelu kuulekust. Viimasel moodulil on eksamid (nii lõhn kui baaskuulekus). Peale edukat eksami sooritamist on koerajuhid iseseisvalt harjutamisel, mille jooksul treenerid annavad tagasisidet koera töö kohta ning vajadusel soovitusi treeningu muutmiseks. Ametliku hüpokoerte tunnustuse ja töökoera vesti saab, kui koera töötulemus on vähemalt 80% õnnestunud suhkru markeerimisi.

Hüpokoerte koolitust viib läbi www.diabeedikool.ee koostöös treenerite Kati Ernitsa ja Aavo Kujaga.

KOOLITUS

Gaili Luik räägib meile loo, kuidas nende koer Lotast sai hüpokoer.

Meie jack russell'i terjer Scarlett Bevy JR Perfect Harmony - hellitusnimega Lota on lapsele kõige kallim sõber, aga alustame algusest.

Aastaid tagasi otsisime oma perre koera, kes ei oleks väga suur ja keda saaks igale poole kaasa võtta. Silma jäi jack russell'i terjer nende pikaalisuse ja energia pärast ning tahtsime kindlasti sellist vahvat vuntsi ja emast. Leidsime pesakonna, kus oli alles 1 poolkarmi karvaga emane ja kohale minnes oli esimesest pilgust selge, et see ongi täpselt meie koerake.

Hakkasime varakult koera õpetama ja koolitama. Käisime läbi kutsikakooli, sõnakuulelikkuse ja jätkasime agility treeningutega.

Lota oli 1,6 aastane, kui meie tütar Gerli haigestus kümneaastaselt diabeeti. Elu läks vaikselt edasi, kuni nägime jõulude ajal jõulutunnelit, kus oli lugu hüpokoertest. Mind hakkas see asi huvitama ja hakkasin otsima võimalust, kus saaks sellist asja oma koerale õpetada. Lotat on küllaltki kerge õpetada, kuna tal on toidumotivatsioon väga kõrge ja toidu eest on nõus väga palju tegema. Kuna Lota magab nagunii Gerli kaisus, siis arvasingi, et tasub proovida teda ka hüpokoeraks õpetada.

Kirjutasin Eesti Laste ja Noorte Diabeedi Ühingusse ja sealt tuli vastus, et uus koolitus algab 2018. aasta kevadel. Registreerisin oma Lota hüpokoerte koolitusele ja jäin huviga ootama.

Kokku liitus hüpokoerte koolitusega 9 peret, koolitajad olid Kati Ernits ja Eliko Melb.

Väga palju oli noori koeri, kes alustasid täitsa algusest. Kuna meie Lota oli läbinud juba nii mitu koolitust, oli natuke kergem- suurem osa baaskoolitusest oli tehtud.

Hüpokoera koolitused olid algul 1 kord kuus 2 päeva nädalavahetusel, hiljem iga 2 kuu tagant 1 päev.

Igal koolitusel õppisime midagi uut ja jätkasime kodus harjutuste tegemisega.

Samaaegselt täitsime exceli tabelit, kus oli kirjas kuidas koer tegi harjutuse ära ja kui kaua aega läks. Samuti saatsime videosid harjutustest, mida koolitusel õpetati ja mida pidime kodus harjutama.

Koolitusel leppis iga pere kokku, millisele veresuhkru näidule õpetatakse koer markeerima ja mil viisil markeerimine just selle koera ja pere puhul peaks toimuma. Meie markeerimise tasemeks oli veresuhkru näit 3,5-4 ja Lota peab näksima Gerli peopesa. Kui käsi on teki all või koer muul põhjusel kätt näksida ei saa, siis peaks ta teki ära kaapima või haukuma. Esimesi harjutusi sain teha ka mina, kuid hiljem olid harjutused hüpoloogina ja siis sai teha neid ainult laps - kuna tema oli diabeetik. Iga päevaga oli näha arengut, mis aina suurendas huvi.

Igal kokkusaamisel koolitajatega ja uuel koolitusel oli väike test sõnakuulekuse ja koduste harjutuste peale, kuna see oli teine keskkond ja koerad ka natuke häiritud, kuna 9 erinevat koera oli korruga kohal. Kuskil poole koolituste peal õpetati võtma hüpolõhna, mille kodus sügavkülmutasime ja tegime sellega harjutusi. Harjutusi hüpolõhnaga tegime ka öösel, et koer õpiks madala veresuhkru lõhna tundma une ajal. Igal diabeetikul on erinev hüpolõhn, kuid on koeri, kes võivad ka teist diabeetikut minna markeerima madala veresuhkru pärast.

Meie öised koolitused olid väga rasked, kuna Lota on väga erksa unega ja iga väikse krõpsu peale tõstab pead ja kontrollib, mis toimub.

Lota õppis ära kuulma kui sügavkülma uks lahti läks, kapist purk võeti või selle kaant keerati. Et Lota ette ei aimaks, et läheb harjutamiseks, tuli endal õppida seda salaja tegema ja uusi nippe välja mõelda, et Lota asjast aru ei saaks. Iga õigesti tehtud katse eest sai Lota ka väga head maiust, mis talle kõige rohkem maitseb ja see motiveeris Lotat veel rohkem.

Peale aastast koolitust tuli eksam, milles oli 3 osa: omanikule suuline, koerale sõnakuulekus ja aja peale hüpolõhna leidmine, mis oli Gerlil peos. Hüpolõhna leidmine ei toimunud tavalises toas, vaid läksime sellisesse kuuri, kus koeral oli huvitav kõike muud nuuskida, samal ajal pidi laps istuma toolil, hüpolõhn peos.

Kogu eksam läks väga hästi ja hüpolõhna leidmise aja peale tegi Lota rekordkiirusega võrreldes kõigi koertega, kes seda eksamit on varem teinud. Nii mul kui Gerlil on väga hea meel, et Lota nii tubli on.

Peale eksami sooritamist jätkub järgneval 6 kuul atesteerimine, mille jooksul koolitustunde ei ole, aga täidame exceli tabelit harjutuste tulemustega. Sinna paneme kirja kuupäeva ja info selle kohta, millist harjutust tegime - kas oli lapitehnika hüpolõhnaga või oli päriselt lapsel madal veresuhkur ja koer käis markeerimas. Samuti panime kirja kuidas läks ja kus harjutust tehti. Markeerimist peab harjutama erinevates kohtades, et koer harjuks ära, et veresuhkur võib madalaks minna ka vanaema juures, õues jne.

16.11.2019 sai meie koer Lota tunnistuse kui atesteeritud hüpokoer ja hüpokoera vesti - mida nüüd uhkusega saab kanda. Lota on esimene

jack russell'i terjerist hüpokoer Eestis. Lota ei ole lihtsalt meie pere kõige kallim sõbrake, vaid ka Gerli elupäästja.

Sellel suvel oli väga tore juhtum, mis tõi mulle küll pisarad silma.

Gerli seisis sõbrannaga õues ja Lota muudkui tiirutas ümber Gerli ja hüppas ja hüppas. Gerli pani käed tasku ja ei saanud aru, mida Lota tahab. Lõpuks hakkas Lota haukuma ja hüppas edasi, siis taipasin mina, et äkki ta tahab markeerida. Gerli võttis käed taskust välja ja Lota markeeriski. Gerli läks tuppa mõõtma ja oligi madal, veresuhkur oli 3.6. Selliste asjade peale saad aru, et koer on oma töö ilusti ära teinud ja sai palju head maiust.

Koerad, kes töötavad sadamates ja lennujaamades, teevad ööpäevas ainult mõne tunni tööd, aga hüpoker töötab 24/7, mis ei ole koerale sugugi kerge.

Hüpokoera koolitus on päris kallid, tahame tänada Lions Club Viimsi, kes kattis poole Lota koolituskulust.

Olen väga õnnelik, et meil on selline tore ja armas hüpokoer Lota.

Suured suured tänud koolitajatele Kati Ernits ja Eliko Melb.

Ajakirja toimetuse

pildid Kati Ernitsa ja Gaili Luige erakogudest

POTSU DE NOTSU A-PESAKOND

Kennel **Potsu de Notsu** on registreeritud aastal 2004 ja see kinnitati maikuus minu sünnipäeval nagu kingitus. Täpselt ei mäletagi enam miks, aga ühel hetkel oli lihtsalt vaja teha kennel ja pesakondi polnud selleks ajaks veel olnud.

Kuna plaanisin bullterjeritega tegeleda ja neid on alati notsudeks tembeldatud ja minu esimese koera nimi oli Potsu, siis nii see kennelnimi tuliga.

Hutch ja Mandariin Saksamaal

Esimene A-pesakond sündis aastal 2007. Läksime Mandariiniga Saksamaale paaritama isase juurde, kes oli Austraaliast toodud – piltide järgi üsna kole, aga väga heade liinidega. Kui kohale jõudsime, siis oli see koer veel koledam, ikka päris koll. Küsisime omanikult teisi valikuid ja tegelikult lasime valida Mandariinil endal – näitasime talle kolme isast ja aktsepteerisime tema valikut. Kui aastaid hiljem hakati PLL (silmaläätse luksatsioon) DNA uuringut tegema siis tuli välja, et meie esmane valik olnuks sellest aspektist parem, sest Austraalia koer oli täiesti terve, kutsikate isa aga mitte. Mandariin ise oli õnneks terve ja seitsmest kutsikast polnud mitte keegi haige.

A-pesakond 7 kutsikaga

A-pesakonnas (isa: HUTCH-SPIKE VOM KAISERSTUHL, ema: INGLISILM AMANDA VA POTSU DE NOTSU) oli 3 emast ja 4 isast. Nendest Attila ja Wifi on pesakonnast kõige kuulsamad. Vend August oli tiitlitega näitusekoer Eestis ja õde Martta tituleeritud Soomes. Emane Bibi läks Hispaaniasse, Bruno ja Tony perekoorteks Eestisse.

Emased: Amazing Aisha „Wifi“ WJW 08, Est JW08,

Fin JW 08, Hu JW08, Est JCH, Rus JCH, Lv JCH, Est CH, Rus CH, Rus Grand CH, Est W09, LT Club W09, Balter W09, Balt W10, CIB, Est Vet CH

Atomic Tweety „Martta“ FIN CH - Soomes

Astalavista Babe „Bibi“, Hispaanias

Wifi ja Attila

Isased: ARCIBALD ATILA „Attila“ ESTJCH DKK ClubJW08 HUN CLJW08 BELCLW09 BELCLW10 VDHCH VDHW09 LUXCH LUXCLW09 C.I.B. BALT VetW15 BALTERVet15 ESTCH ESTVetCH LVAVetCH LTUVetCH LTUVetW17

AUGUST BRAVE HEART „August“ Est W09, Balter W09 ja Balt W09

AMUURI TIIGER ARES „Tony“

APACHE SPUNKY ANT „Bruno“

Maailmavõitja Wifi ja Veteran of Vetrans Attila

Niisiis võib öelda, et A-pesakonna ema tegi oma valiku ja sellest on saanud Potsu de Notsu kenneli edukas algus, kus ka järgnevates põlvkondades on väärivate tiitlitega tugevaid näituse- ja aretuskoeri nii Eestis kui välisriikides.

Margot Oder, kennel Potsu de Notsu

VOLITANS SIIDITERJERID

Kennel Volitans on registreeritud aastal 2004. Selle kenneli loomisel mängis suurt rolli juba aastaid varem tekkinud armastus siiditerjerite vastu ja suur soov anda oma panus selle tõu aretusse Eestis.

Tänu õnnelikule juhusele elasid paljud ilusad ja maailmakuulsad siiditerjerid naaberriigis Soomes. See andis võimaluse luua sidemeid parimate tõu esindajatega ja koondada meie sugupuudesse kõige kuulsamad siiditerjerite nimed. Loodud sidemete ja sealsete paaritustega saavutasime juba mõne aastaga selle, et meie koerad kogusid kuulsust ja tuntust maailma erinevates paikades.

Nende aastate jooksul oleme enda aretusest eksportinud koeri erinevatesse maadesse ja lisaks sellele on Venemaal ja Ukrainas kennel Volitansi siiditerjerid oma tõu esivanemateks. Kõige suuremaks uhkuseks on tõsiasi, et meie kasvandikud muutusid huviobjektiks tõu kodumaal, kaugel Austraalias.

On suur vastutus valida kutsikas inimesele, kes on huvitatud näitustest ja aretusest, aga kuna saatmine Austraaliasse kaasab ka mitte väikese finantsilise kulu, kasvab vastutus seoses sellega veelgi. Niisiis sai otsustatud, et tõu kodumaale saadetakse kennel Volitansi esindama lootustandev Marley, Volitans Golden Cub Marlo's Merit. Marley – meie kuulsa Kicu (C.I.B. ViceWW-15, WW-16 Volitans Kindly

By Curiosity) tütar. Kokkuleppe kohaselt pidi Marley suunduma Austraaliasse peale seda, kui ta on andnud oma panuse aretusse Eestis. Esitasime Marleyd nii enne kui peale tiinust palju ja talle kogunes suurel hulgal fänne maailma eri paigus, kuid tema saatmine Austraaliasse jäi neile kõigile esialgu saladuseks.

Siiditerjeri keskmiseks pesakonna suuruseks loetakse 3 kutsikat. Meie Marley osutus erakordseks mitte ainult näituseringis, vaid ka aretuskoera ja hoolitseva emana kinkides meile kuus suurepärast kutsikat. Kaks kutsikat läksid Venemaale ja vallutavad seal juba näituseringe. Üks kutsikas tegi koos omanikuga läbi pika autoreisi ja elab nüüd kaunis Ungaris. Kaks poissi kolisid Lõuna-Eesti toredatesse peredesse ja üks tüdruk, täielik ema koopia, jäi kasvatajale kennelisse.

2019 aasta lõpus jõudis multi tšempion, multi võitja ja Euroopa Võitja 2019 Volitans Golden Cub Marlo's Merit Austraaliasse, kus ta jagab armastust uue perega ja kutsub koeramaailma professionaalide hulgas esile vaimustust.

Marley ja tema tütar Shanti Leedu händler Vilte Sokaitytega, kes on mitmeid Volitans siiditerjereid tiptasemel esitanud ja rohkesti tiitleid võitnud

Kahjuks tegi 2020 kevad meie elus omad korrektuurid, aga me ei kaota lootust ja ootame, et meie armas Marley saaks Kennel Volitans'i Austraalia näitustel esindada.

Oksana Bitjutskih, kennel Volitans

SÜNDINUD ARMASTUSEST.

LOODUD SÜDAMEGA.

VALMISTATUD UUS-MEREMAAL.

96% LIHA JA ORGANEID
ÕHU KÄES KUIVATATUD

WWW.ZIWI.EE

Mypet Pirita
Rummu tee 4
(Pirita Selver) Tallinn
E-R 10:00-21:00
L-P 10:00-20:00

UUS! Mypet Balti jaama turg
Kopli 1 Tallinn
E-R 9:00-19:00
L-P 9:00-18:00

KARMIKARVALINE FOKSTERJER

Pilt: Svetlana Volkova

Päritolu ja iseloom

Foksterjeri ajalugu algab sarnaselt kõigi terjeritega 17. sajandi Inglismaalt.

Tõu nimi kannab endas terjerite pikka ajalugu olla inimesele toeks rebasejahil – kuni 19. sajandini nimetati foksterjeriteks üldjoontes sarnasele tüübile vastavaid rebasejahis kasutatavaid, tänapäevasele kõrgejalgsel terjerile sarnaseid koeri. 19. sajandil tõusis foksterjeri populaarsus oluliselt ning toimus üleminek 300 aastat kasutusel olnud tööterjerist uue, rohkem elegantse joonega näituse foksterjerile.

1862 aastal osalesid foksterjerid esimest korda näitusel iseseisva tõuna, veel küll karmikarvalised ja lühikarvalised segamini. 1873 aasta Birminghami näitusest alates vaadeldakse karmikarvalisi ja lühikarvalisi foksterjereid eraldi tõugudena.

1876 aastal loodi Inglismaal esimene foksterjerite klubi ja selle klubi poolt koostati ka esimene karmikarvalise foksterjeri tõustandard.

Karmikarvaline foksterjer sobib sellisele inimesele, kellega tal on sarnane iseloom: tegutseja, uudishimulik, mängulustiline, provokatsioonile süttiv jne. Foks ja tema omanik koos pereliikmetega moodustavad meeskonna. Seda koera ei tohi pereelust eraldada üksi õue, ta leiab seal enesele tee aia alt või pealt vabadusse. Ketikoerana tema hing hangub! Algselt oli ta aretatud jahikoeraks – nüüdseks on ta armastatud perekoer, sest temaga igav ei hakka. Karmikarvalises foksis on tõenäoliselt peidus hea jahiinstinkt, mis tähendab tema inimestest perele vajadust hoolikalt jälgida kuidas ja mismoodi koeral lubatakse suhelda pere teiste lemmikloomade ja väikeste lastega. Foksterjer vajab tegevust, ta on selleks alati valmis!

Foksterjereid kasvatavad Eestis

Kennel KONKURENDI <http://kodu.neti.ee/konkurendi>

Kennel DANDIEPRAID www.dandiepraid.com

Kennel WESTLAND ACORN'S

Pilt: Kaire Kraas

Koeraomanikud karmikarvalisest foksterjerist

1. Miks valisid just selle tõu?

Lea Tuis: Minu jaoks on foksterjer energiline ja vastupidav koer, kellega saab ette võtta ja nautida pikki-pikki jalutuskäike.

Kaire Kraas: Kuna see tõug on olnud mul aastaid, siis polnud mul kahtlustki, millist koeratõugu endale uuesti valida. Foksterjeritel on hea tervis, füüsiline vorm ja nad on vastupidavad koerad. Nad ei karda võitlusesse astuda endast suuremate loomadega. Nad on head jahikoerad.

2. Kust said informatsiooni kasvataja kohta?

Lea Tuis: Info kasvataja kohta sain 16 aastat tagasi ajakirjanduse ja kenneli kodulehe kaudu, kui võtsin oma esimese foksi. Nüüd on mul 8,5 kuune kutsikas jälle samalt kasvatajalt, kes on tõeline proff.

Kaire Kraas: Kui uus koer sai umbes 6 aastat tagasi võetud, siis polnud Eestis eriti palju kasvatajaid, kellelt oleks saanud ostapuhtatõulist foksterjerit, oli ainult paar kasvatajat ning kogu info tuli ikka netist otsimise teel.

3. Kas on midagi, mis ehk häirib selle tõu iseloomu juures või on tekkinud probleeme, millega Sa ei osanud alguses arvestada (karvahoodus, toitumine jne, jne)?

Lea Tuis: Terjerid on mu lemmikud olnud alati.

Kaire Kraas: Kui midagi, siis häirib ainult tema kangekaelsus, mis võib vahest lausa tüütu olla ja piinlikkust tekitada. Ta võib haukuda ja vinguda vahest 5h järjest ja enne järgi ei

jäta, kui on oma tahtmise saanud. Toitumise ja karvahoodusega meil probleeme pole olnud. Ilmselgelt peab foksterjerit trimmima ja selle olen ka endale ilusti selgeks teinud.

4. Nüüd, kus peres kasvab vahva terjer - kas oskad välja tuua selle tõu positiivseid külgi?

Lea Tuis: Kena välimus, nutikas, mänguhimuline, vastupidav, ei aja karva.

Kaire Kraas: Foksterjer on väga rõõmsameelne, aktiivne, lastesõbralik, uudishimulik, seltskondlik, õpihimuline ja ei aja karva. Püüab hiiri ja rotte või annab nende olemasolust koheselt teada.

5. Kas julgeksid seda tõugu ka teistele soovitada ja kui, siis milline see pere võiks olla?

Lea Tuis: Tõugu soovitan inimesele, kellel on aega ja tahtmist sellise liikuva koeraga pidevalt tegeleda ning olla oma koerale karjajuht.

Kaire Kraas: Kindlasti julgen soovitada peredele, kes on sama aktiivsed kui see koer, peres võiksid olla ka lapsed, kellega koer saaks mängida. Pere, kellele meeldib metsas jalutamas käia. Foksi lemmik on mets, ainult seal ta olekski. Olen kuulnud, et allergikutele ka soovitatav.

Pilt: Kaire Kraas

PÄRITOLUMAA: Suurbritannia.

KEHTIVA ORIGINAALSTANDARDI AVALDAMISE KUUPÄEV: 26.03.2009.

KASUTUS: Terjer.

FCI KLASSIFIKATSIOON:

Rühm 3: Terjerid.

Alarühm 1: Suured ja keskmise suurusega terjerid.

Töökatsed vabatahtlikud.

ÜLDMULJE: Aktiivne ja elav. Väike, ent hea luustikuga ja tugev, kuid mitte robustne. Täiuslikult tasakaalus kehaehitus. Head kolju ja koonu proportsioonid. Turja kõrgus ja kere pikkus mõõdetuna õlanukist istmikunukini on enam-vähem võrdsed. Seistes meenutab lühiseljalist jahil kasutatavat ratsahobust, kes on suuteline läbima pikki vahemaid.

KÄITUMINE/ISELOOM: Valvas, kiire liikumisega, uudishimuliku ilmega, vähimagi provokatsiooni puhul valvel. Sõbralik, seltsiv ja julge.

PEA

KOLJUPIIRKOND:

Kolju: Kolju ülajoon peaaegu lame, kerge kaldega ja ühtlaselt silmade suunas kitsenev.

Üleminek laubalt koonule: Veidi tuntav.

NÄOPIIRKOND:

Ninapeegel: Must.

Koon: Kolju ja koonu pikkus peaaegu võrdsed. Kui koon on oluliselt lühem, tundub pea nõrk ning puudulik.

Koon kitseneb sujuvalt suunaga silmade juurest koonu otsa poole ning langeb veidi otsmiku juures, aga ei ole nõgus või langev silmade alt, kus see peab olema hästi täidetud ning massiivne. Täidetud ning ümar põsejoon on ebasoovitav.

Lõuad/hambad: Tugevad lõuad. Korrektne, ühtlane ja täielik käärhambumus, mis tähendab seda, et ülemised hambad ulatuvad pisut üle alumiste ja väljuvad lõualuust otse. Liiga tugeva luustiku või lihastikuga lõuad on ebasoovitavad ja inetud.

Silmad: Tumedad, elavad ning arukad. Mõõdukalt väiksed, ei ole esiletungivad. Kujult võimalikult ümmargused. Ei ole üksteisest liiga kauge asetusega, kolju suhtes liiga kõrge asetusega ega liiga kõrvade lähedal. Heledad silmad on väga ebasoovitavad.

Kõrvad: Väiksed, V-kujulised, keskmise paksusega, selge murdejoonega, kõrvaotsad on pööratud ettepoole, suunaga põsesarnadele, kuid ei tohi rippuda külgedel. Kõrva murdejoone ülaserb asub oluliselt koljust kõrgemal. Kikkis, poolkikkis või rooskõrvad on väga ebasoovitavad.

KAEL: Puhas, lihaseline, hea pikkusega, voltideta. Ölgade suunas laienev, külje pealt vaadatuna graatsilise kumerusega.

KERE:

Selg: Lühike, tasane ning tugev. Ei ole lõtv.

Nimme: Lihaseline, kergelt kumer. Väga lühike.

Rind: Sügav, mitte lai, esimesed roided mõõduka kumerusega. Tagumised roided sügavad ja hästi kaardunud.

SABA: Varem oli kupeeritud saba tavapärase.

Kupeeritud: Kõrge asetusega. Püstine, ei kanta selja kohal ega rõngas. Tugev ja paraja pikkusega.

Kupeerimata: Kõrge asetusega. Püstine, ei kanta selja kohal ega rõngas. Tugev ja paraja pikkusega, mis tagab tasakaalustatud üldmulje.

JÄSEMED

ESIJÄSEMED: Eestvaates langevad õlad järsult kaela juurest alla ning kitsenevad. Küljelt vaadatuna pikad ja tahapoole suunatud, langevad kaldega tahapoole. Turi on alati selgelt väljajoonistunud. Rind sügav, mitte lai. Igast küljest vaadatuna on jalad sirged, tugeva luustikuga kuni käppadeni. Küünarnukid kere suhtes risti, külgedel vabalt liikuvad, liikumisel sirged.

TAGAJÄSEMED: Tugevad ja lihaselised, ei ole lõdvad ega kõverad. Lühike reie ülaosa ja sirge põlveliiges on väga ebasoovitavad.

Reied: Pikad ja jõulised.

Põlveliigesed: Hea paindega, ei sisse- ega väljapoole pöördunud.

Kannaliigesed: Madala asetusega.

Pöiad: Tagantvaates püstised ja paralleelsed.

KÄPAD: Ümarad ja kompaktsed. Väikeste, tugevate ja pehmete padjanditega. Varbad mõõdukalt kaardunud. Ei sisse- ega väljapoole pöördunud.

KÕNNAK/LIIKUMINE: Esi- ja tagajalad liiguvad otse ja paralleelselt. Küünarnukid liiguvad kere suhtes risti, külgedel vabalt. Põlveliigesed ei ole sisse- ega väljapoole pöördunud. Paindlikud tagajalad on tugeva tõukejõuga.

KARVKATE

KARV: Tihe, väga traatja struktuuriga. Ölgadel 2 cm (3/4 tolli); turjal, seljal, roietel ning jäsemetel kuni 4 cm (1 ½ tolli). Seljal ja jäsemetel karmim kui külgedel. Lõugadel pehmem ning piisava pikkusega, et rõhutada koonu tugevust. Karv jalgadel tihe ja karm.

VÄRVUS: Ülekaalus on valge; mustade, mustade ja pruunide või pruunide märkidega. Brindle, punased ja sinakashallid märgid on ebasoovitavad.

SUURUS JA KAAL:

Turja kõrgus isastel kuni 39 cm (15 ½ tolli), emastel pisut vähem.

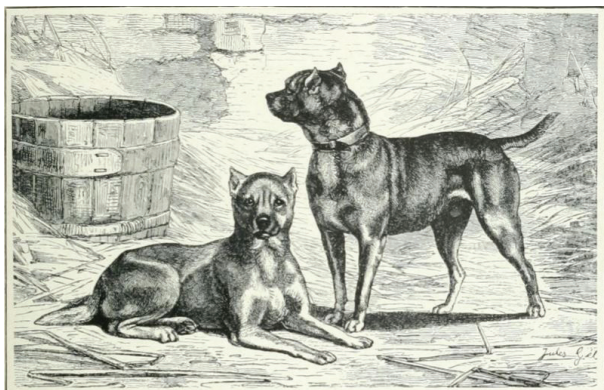
Ideaalne kaal näitusteks 8.25 kg (18 naela) isastel, emastel pisut vähem.

VEAD: Kõiki kõrvalekaldeid eeltoodud nõuetest tuleb lugeda vigadeks ning nende tõsiduse aste sõltub otseselt konkreetse kõrvalekalde ulatusest ning võimalikust mõjust koera tervisele ja heaolule. Füüsilisi ja käitumuslikke kõrvalekaldeid näitavad koerad diskvalifitseeritakse.

NB! Isastel peab olema kaks nähtavalt arenenud ja täielikult munandikotti laskunud munandit.

MANCHESTERI TERJERI AJALUGU

Juba kõige vanemates raamatutes, milledes terjeritest räägitakse, kirjeldatakse musta kõrbekarva piirdega tulise loomuga jahikoera, kes on paljude tänapäevaste terjerite esivanem. Tõsi, sellele „algterjerile“ võib esivanemana pretendeerida nii mõnigi teine terjeritõug. Juba 1802. aastal kirjeldati ajakirjas „Rural Sport“ *black and tan* nimetusega terjerit, kuid mitmete autorite sõnul oli see terjer oluliselt tugevama kehaehitusega ja pigem sarnane hilisemale foksterjerile.

OLD-FASHIONED BLACK-AND-TAN TERRIERS (1881)

„Vanamoodsad *black and tan* terjerid“, avaldatud R. Leightoni raamatus 1908

Suur osa terjeri nime kandvaid koeri olid paarsada aastat tagasi mustad kõrbepiirdega, mõnikord väheste valgete laikudega. Manchesteri terjeri eellaseks loetakse Inglismaal levinud musta kõrbepiirdega terjerit, kelle tõunimetus pikalt oligi „*black and tan* terrier“. Kaasaja kirjanduses võib kohata vaidlusi selle üle, kas *black and tan* terjer oli ikka manchesteri terjeri esivanem või kadus *black and tan* nime kandnud terjeri tõug ajaloo hämarustesse. Üle saja aasta vanadesse koeraraamatutesse kaevudes võib siiski selgelt lugeda, et *black and tan* terjer oli iidse must-kõrbepiirdega terjeri ja tänase manchesteri terjeri vahepealne etapp. R. Lee alustab 1894 aastal oma terjeriraamatus musta kõrbepiirdega terjeri tutvustust sõnadega: „kujutan ette, et kui meie vanavanaisadele oleks näidatud kaasaegset *black and tan* terjerit, ei tunneks ta selles ära seda koera,

kes tema poisipõlves tallides ringi jooksis, närilisi hävitas ja perelemmik oli”.

Juba 1860. aastal oli Inglismaa ajaloo teisel koertenäitusel, Birminghamis *black and tan* terjeritele avatud oma klass. 1874. aastast alates lisandus Inglismaa Kennelklubi väljaantavas tõuraamatus tõunimetus *black and tan* terjer juurde ka „või manchesteri terjer“. Kunagise *black and tan* terjeri intensiivne aretustöö toimus 19. sajandi teisel poolel ja kirjanduse andmetel töötasid samas suunas mitmed edukad kasvatajad Manchesteri piirkonnast. Just seetõttu hakkas *black and tan* terjeri nime asemel domineerima nimetus manchesteri terjer. See nimetus aitas muu hulgas selgemini eristada samal perioodil toimunud teistest *black and tan* terjeri aretussuundadest. Kirjutatakse, et Põhja-Inglismaa Manchesteri piirkonnas eelistati suuremat kasvu „härrasmeeste koeri“, kui samal ajal Lõuna-Inglismaa ja eelkõige Londoni ümbruses aga pisikesi „daamide koeri“.

Briton Riviere õlimaal „Hüljatud“ aastast 1887 (<https://www.philamuseum.org/collections/permanent/85415.html>)

Väidetakse, et just John Hulme oli see, kes aretas 1850-60 aastatel peenemakehaehituse ja pikemate jalgadega versiooni, kasutades selleks tõenäoliselt tänapäevaste whippetite esivanemaid. Oma terjeriraamatus kirjeldab R. Lee, et sel perioodil muutusid *black and tan* terjerid oluliselt elegantsemaks ja peenemaks, pea kujunes pikemaks ning seljajoon tõusis nimmeosast, eriti võrreldes teiste sirgeselgsete terjeritega.

Anonüümse autori teos „Rat Catching at the Blue Anchor Tavern“ 1850, millel on legendi kohaselt esitatud kõigi aegade edukamat rotitapjat manchesteri terjerit Tiny the Wonder

Aastaid esitati näitustel *black and tan* ja ka manchesteri terjeri klassis koeri kahes või kolmes suurusklassis kuna koerte suurus võis erineda rohkem kui kahekordselt. Alles 20. sajandi alguses määratleti selged suurusepiirid, mis eristasid selgelt suuremad manchesteri terjerid ning oluliselt väiksemad inglise toiterjerid teineteisest. *Black and tan* terjerite ajaloo tutvustustes mainitakse ikka ja jälle kurikuulsaid rotitapjaid, kes alistasid uusi ja uusi rekordeid 19. sajandi populaarses harrastuses - „rotiringis“ (ing k rat pit) aja peale rottide tapmises. Ajastu algallikaid lugedes tuleb tunnistada, et tegemist oli reeglina küll *black and tan* terjeri nime kandvate koertega, kuid tänastest manchesteri terjeritest kordades väiksemate isenditega.

H. Walshi kirjelduste kohaselt ei tohtinud

black and tan terjeril olla tõusvat, whippetile omast nimmepiirkonda ning ta protesteerib pikalt ja põhjalikult toona ka tõukirjelduses märgitud kõrvade kupeerimise nõude vastu. R. Lee kulutab mitu lehekülge sarjamaks seda häda, mida aretusega olevat tõule tehtud ja eelkõige saab ka temalt võtta ajastul väga populaarne kõrvade lõikamine. 1897. aastal keelas Inglismaa Kennelklubi kõrvade lõikamise ja see tõi kaasa manchesteri terjeri ajutise taandumise näituseareenilt.

Mitmes raamatus kirjeldatakse, kuidas näitustel edukas sai olla vaid selline manchesteri terjer, kelle karv oli inimkäe abil igatepidi ideaalseks kujundatud – eemaldada tuli valged karvad, sügavpruunikad märgistused tuli kujundada täpselt õigetes kohtadesse ja õiges toonis, karvapikkust tuli vajalikes kohtades kohendada, õige läike andmiseks kasutada selleks loodud segusid jne. Just sellel Lee kirjeldatud perioodil kinnistati manchesteri terjeri tõukirjelduse oluliseks komponendiks olevad elemendid: väike pruun täpp mõlemal põsel ja kummagi silma kohal (kissing spots), mustad triibud varvastel (pencil marks) ja selge must märk otse käppade kohal (thumb mark). Kõikides 19. sajandi lõpu koeraraamatutes märgitakse neid kui *black and tan* terjeri eritunnuseid, mis tegevat neist erilise härrasmeestele sobiva „fancy“ koera.

Kupeeritud kõrvadega *black and tan* terjerid R. Lee raamatus. Nõuetekohased värvimärgistused näivad olevat siin eriliselt rõhutatud.

AJALUGU

Ajastule omaselt kirjeldati 19. sajandi lõpu koeraraamatutes reeglina konkreetseid isendeid, nende kasvatajaid ja konkreetsete näituste tulemusi – pisut nagu koeranäituste seltskonnakroonika - ja nii võib tänagilugeda, kuidas see või teine kuulus võitja oli autori andmetel tegelikult omaniku käe läbi õiged märgistused saanud. Kuulujutumaigulistest kirjeldustest hoolimata on selge, et just sellises „võistluses“ kujunesid tänasele manchesteri terjerile omased tõutunnused.

Blecher, illustratsioon J. Walsh'i 1878 aasta raamatust

Walshi raamatu 1878 aasta väljaandes illustreerib black and tan terjerit koer nimega Blecher, kelle kohta Walsh kirjutab: „pildil on Blecher kolmeaastane, ta on oma tõu kõige täiuslikum esindaja, kes on esikohti võitnud paljudel näitustel. Blecheri sugupuuläheb mõlemas liinis tagasi Saff'ini, mistõttu on ta kindlasti „Manchester“ terjer“.

1924 aastal kinnitas Kennelklubi tõu nimetuseks ametlikult manchesteri terjeri. Briti manchesteri terjeri klubi andmetel olevat peale Teist Maailmasõda elus olnud vaid 11 puhtatõulist manchesteri terjerit. Inglismaa Kennelklubi eriloaga kasutati tõu taasäratamiseks toiterjereid ning imporditi aretuskoeri USAst. Alles 1950ndate lõpuks suudeti tõu arvukus mingil määral taastada.

Ehkki paarsada aastat tagasi oli manchesteri terjer populaarne, siis praeguseks on tegemist pigem haruldusega.

MR. E. A. SIMKIN'S BEADLE
BY THE SHERIFF—VIOLET LLOYD.

Mr. Simkin'i Beadle. Avaldatud R. Leightoni raamatus 1907

Ei leia me manchesteri terjerit suurte maailmanäituste võitjate nimekirjades, ta pole ka sedalaadi nunnu karvapall, keda võiksime tihti teleekraanilt näha. Seetõttu võime südamerahuga kinnitada, et üks maailmakuulsamaid manchesteri terjereid on Eesti omast Dalylove kennelist pärit Niki ehk Dalylove Incredible Intelligence, kes on omaniku Aleksander Andre kõrval korduvalt FCI agility maailmameistrivõistlustel esikümnesse jõudnud.

Niki (Dalylove Incredible Intelligence) Foto: Joakim Persson

Kasutatud allikad:

Lee, Rawdon B „A history and description of the modern dogs of Great Britain and Ireland: the Terriers“ 1896

Walsh, John H. The dogs of the British islands. London 1878

Dalziel, H „British dogs : their varieties, history, characteristics, breeding, management, and exhibition : illustrated with portraits of dogs of the day“ London 1882

Leighton, Robert The new book of the dog. London 1907

TRALLA LOOD

Meil on kaks suurepärast AUSSIT - Tralla (7a.) ja Johnny (8a.), kes on rõõmuks meie kolmeliikmelisele perekonnale ja kass Andorra. Oleme väga õnnelikud, et nad just meid ja meie kodu endale valisid!

Tralla on koer, kes teeb kõiki kodutöid: paneb robottolmuimeja tööle, pakib lahti poest toodud asjad, peseb nõud, koorib kartulid, korjab marjad. Kõikide nende tegevuste taga on toredad lood, mida ta kõike ikka teha jõuab!

Sel kevadel, kui hakkas lähenema mehe sünnipäev, mõtlesin kingikotti panna loodustoodete poest midagi põnevat. Koju jõudes arvasin, et kõige kindlam koht, kuhu kingitus peita, on garaaž. Mõeldud tehtud, pungil kott sai paigutatud garaaži.

Väljas oli imekaunis ilm, sättisin ennast mõnusalt päevitustoolile. Olin mõnda aega õhuvanne nautinud, kui minu meeltesse tekkis küsimus, kus on koerad? Kus on Tralla, sest tavaliselt, seal kus olen mina, seal on ka koerad. Nad ei lase mind hetkekski silmist.

Sain aru, et midagi on valesti ja just sel hetkel jooksis maja nurga tagant välja Tralla, demonstreerides oma võidutantsu ja hoides hammaste vahel midagi, mida ma kaugelt vaadates ei suutnud tuvastada. Tralla peatus ja kavatses oma saaki lähemalt uurima hakata. Ta oli oma uurimustööga nii hõivatud, et ei pistnud minu eest isegi plehku. Sain haarata tema hammaste vahelt gaasikeskkonda pakendatud suitsujuustu, mille ta oli siiski oma kihvadega juba märgistanud.

Sel hetkel mõistsin, et garaaži uks ei ole mitte kinni! Jooksin üliheli kiirusel maja ette ja tuvastasin, et garaaži uks on ISE lahti läinud ja kingituste kott oli kadunud. Kotis olid suured asjad, näiteks 0,5l klaaspudelid mustikamahl, Peipsi kurgid 500g ämbris, mitu šampooni, kreemi ja duššigeeli, mitmeid kommi- ja küpsisekarpe.

Olin nagu detektiiv filmist, kus mul tuli murdosa sekundiga otsustada, kuhu kahtlusalune võis edasi liikuda ja varastatud kraami peita. Tralla on ka eelnevalt kartulikoti garaažist välja vedanud ja terve hoovi kartulitega kaunistanud. Teadsin, et ta on suuteline endast mitu korda raskemat kotti vedama. Nüüd aimasin halba, sest kotis olid klaaspudelid, maja ümbritsetud kivisillutisega ja lisaks tuleb väike laskumine kivitrepist. Aga Tralla oli kõik takistused õnnelikult ületanud. Maja nurga taga ootas mind järgmine vaatepilt. Kõik kingitused olid murul ja nende vahemaad oleks nagu joonlauga välja mõõdetud: kõigepealt kott, seejärel mustikamahl, kurgiämber, küpsised, šampoonid, kommid jne.

Pahvatasin kõva häälega naerma! Pidin nüüd kiiresti tegutsema, sest abikaasa võis iga kell välja ilmuda! Ja sealt ta juba tuligi eemalt hüüdes: “Krissu, miks sa nii kiiresti jooksid?”. Ta oli elutoa akendest näinud mind jooksmas nagu maailmakuulus sprinter.

Sel hetkel ei suutnud taas naeru pidada, suunasin abikaasa tagasi tuppa ja lubasin talle hiljem lõbusa loo rääkida. Ei saanud ju sellel hetkel talle öelda, et tegemist on sinu sünnipäevakingiga, mille Tralla just hetk tagasi õue peale laiali vedas, ära süüa püüdis ja mis on vaja nüüd kokku korjata ja uuesti vääriliselt pakkida!

Tegelikult oli abikaasale kingituse tegemine just sel aastal kõige meeldejäädav ja kingituse üleandmisel boonuseks lõbus lugu, mis toa sünnipäevaliste naerust rõkkama pani.

Jääme põnevusega uusi Tralla toimetusi ootama!

Kristiina Rauts-Nõmmik

ETÜ 47. ERINÄITUSE TULEMUSED

Näituse kohtunik Anne Klaas

BEST IN SHOW

1. Airedale'i terjer – SAREDON DELOVERANCE, om. Jekaterina Kantijevskaja & John Averis, Eesti
2. Austraalia terjer – ARMIRELLI BORN LEADER, om. Anne-Lii Sild, Eesti
3. Ameerika Staffordshire'i terjer – MAGNI NOMINIS UMBRA S ALMAZNOGO OSTROVA, om. Elely Sööt, Eesti
4. West Highlandi terjer – SVETLY, om. Vivika Volar, Eesti

PARIM EESTIS SÜNDINUD TERJER

Austraalia terjer – ARMIRELLI BORN LEADER, om. Anne-Lii Sild, Eesti

BEST IN SHOW BEEBI

1. Kääbus bullterjer – POTSU DE NOTSU ELIXIR OF POWER, om. Merle Uustamm, Eesti

BEST IN SHOW KUTSIKAS

1. Ameerika Staffordshire'i terjer – DOK' S PRIDE DIRECT DE LA CRAIOVA, om. Kristel Vösu, Eesti
2. Austraalia terjer – ARMIRELLI BORN IN QUARANTINE, om. Anne-Lii Sild & Erika Noormets, Eesti
3. Welshi terjer – WARLOCK OD GUVERNERA, om. Anu Madi, Eesti
4. Jack Russell'i terjer – LEXBERRY'S STARRY SKY CUBA, om. Kätlin Keinast & Veiko Salumäe, Eesti

PARIM EESTIS SÜNDINUD KUTSIKAS

Austraalia terjer – ARMIRELLI BORN IN QUARANTINE, om. Anne-Lii Sild & Erika Noormets, Eesti

BEST IN SHOW JUUNIOR -

1. Austraalia terjer – ARMIRELLI PRIVATE PARTY, om. Anne-Lii Sild, Eesti
2. Cairni terjer – NO COPYRIGHT WILD HONEY PIE, om. Anu-Sirje Keerd, Eesti
3. Welshi terjer – AK MIL VISTA BERRY SPICED, om. Anu-Sirje Keerd, Eesti
4. Airedalei terjer – BIG LADY'S LION KING, om. Pia Von Koch, Soome

PARIM EESTIS SÜNDINUD JUUNIOR

Austraalia terjer – ARMIRELLI PRIVATE PARTY, om. Anne-Lii Sild, Eesti

BEST IN SHOW VETERAN

1. Airedale'i terjer – BIG LADY'S IRON DUKE, om. Pia Von Koch & Pirjo Hjelm, Soome
2. Welshi terjer – AK MIL VISTA JUBILEE JAZZ, om. Aivi Kabur, Eesti
3. Foksterjer, karmikarvaline – DANDIEPRAID ETOILE, om. Natalja Volkova & Svetlana Volkova, Eesti
4. Ameerika Staffordshire'i terjer – MAGNI NOMINIS UMBRA S ALMAZNOGO OSTROVA, om. Enely Sööt, Eesti

PARIM EESTIS SÜNDINUD VETERAN

Welshi terjer – AK MIL VISTA JUBILEE JAZZ, om. Aivi Kabur, Eesti

BEST IN SHOW KASVATAJA

1. Welshi terjer – AK MIL VISTA, om. Anu-Sirje Keerd, Eesti
2. Airedalei terjer – KATHERINA'S LAND, om. Jekaterina Kantijevskaja, Eesti
3. Austraalia terjer – ARMIRELLI, om. Anne-Lii Sild, Eesti
4. Iiri Glen of Imaali terjer – GLEANN, om. Tiina Assinen, Soome

PARIM EESTI KASVATAJA

Welshi terjer – AK MIL VISTA, om. Anu-Sirje Keerd, Eesti

Kevadel kuulutasime välja konkursi ajakirja toimetaja kohale. Laekus üks innukas sooviavaldus, aga kirjavahetus katkes kui ilmnes, et töö on vabatahtlik ja mitte tasustatud. Niisiis jätkab toimetus endises koosseisus.

Vaatamata keerulisele ajajärgule sai ETÜ erinäitus oktoobris korraldatud mitmeski mõttes säästurežiimil. Valitsenud piirangute tõttu polnud osavõtt kuigi suur ja väliskohtunike kaasamine osutus samuti võimatuks. Täname meie peasponsor Advance'i ja näituse karikad välja pannud kennelit Katherina's Land (omanik Jekaterina Kantijevskaja).

Alates järgmisest aastast on ETÜ erinäituste toimumise osas suured muudatused – ära jäävad regulaarselt veebruaris toimunud sisenäitused ja planeeritud on kaks suvenäitust. Järgmisel aastal toimuvad need 06.06.2021 ja „BalTer Võitja 2021“ 22.08.2021.

Jätakuvalt autasustame aasta parimaid terjereid. TOP TERJER 2020 konkursile saadetavate dokumentide laekumise tähtaeg on 31. jaanuar 2021. Palume kõigil täita blanketid, mis on koos eeskirjadega saadaval ETÜ kodulehel ja saata info@terrier.ee.

TOP TERJER 2020 autasustamine toimub ETÜ Üldkoosolekul, toimumise aeg täpsustatakse esimesel võimalusel.

RISTSÕNA huvilised võivad oma lahendid saata info@terrier.ee – esimese ja kümnendana laekunud vastuse autorid saavad ETÜ poolt auhinna.

FORTE		VÄÄVEL	POINT OF SALE	EESTI MAATAHIS	KAALIUM	OMA INFOT!		... TERJER
VAATEKOHT								
JÕGI		OSMIUM			EHK KORRALIK VIRN			
... TERJER								
NELJAPÄEV, LAUPÄEV, TERVITUS-SÕNA			JOOD VILLARICA PUBLIC LIBRARY		KÜSISÕNA NAIMA KIKAS			
			DIFTONG					
KN 2020	RATTARUMM INGL K	LEA ÜKS KRIIPS	TONN IDA-ASIA SISALIK				ROOMA 500. KÄSUD INGL K	ISIKUKOOD IMAGINAAR-ÜHIK TEMA
URAA	CHROA		LIINA AUGUST... POLIITIK NAISENIMI	GLASUURITUD KERAAMIKA SEKUND VASTAV ASI	FOSFOR ... LUMISTE, LAULJA	REAALNE INGL K		
"... KOER" A. CONAN DOYLE'I TEOS						EMBRÜO	MINA INGL K	ROOMA 1. ILMASTIKU-NÄHTUS
RESTORAN VIIMSIS 2 INGL K			LIHTNE INGL K VAHETULT ENNE			ÖÖPÄEV	ESMASPÄEV	ETTEÜLATU-VAL OSAL UKRAINA SULGSALL
TRÜKK		LOOS (OTSUSTAMISEKS) ÜLLATUS-HÜÜE	EESPOOL		ASIKESTA SEES + OLUSTIK	INIMESE PARIMAD SÕBRAD SIDESÕNA		
KUULUS LAUL KOERTEST (BAHA MEN)								TEJE
...CAT, KASSITÕUG			LIITER	EERIK	VESINIK TÕNU	LÕIGE	BOOR	ENE

Ristsõna autor Külli Nidermann

ÕNNITLEME !

AASTA KOER 2020 1.KOHT
AIREDALE'i TERJER **SAREDON DELIVERANCE**
om. Jekaterina Kantijevskaja & John Averis

AASTA VETERAN 2.KOHT
WELSHI TERJER AK MIL VISTA JUBILEE JAZZ
om. Aivi Kabur

**BYE-BYE
2020**

Soovime
kõike paremat
aastasse 2021!

Eesti Terjeriühingu juhatus